

دانشگاه سیستان و بلوچستان
تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته علوم تربیتی گرایش مدیریت آموزشی

عنوان:

بررسی رابطه سبک های تفکر و سبک های انضباطی مدیران مدارس با رفتارهای پرخطر نوجوانان

استاد راهنما:

دکتر یحیی کاظمی

استاد مشاور:

دکتر سید علیقلی روشن

تحقیق و نگارش:

سمیه سعیدی نژاد

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده است)

شهریور ۱۳۹۲

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان "بررسی رابطه سبک های تفکر و سبک های انضباطی مدیران مدارس با رفتارهای پرخطر نوجوانان"

قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد مدیریت و برنامه ریزی آموزشی توسط دانشجو سمیه سعیدی نژاد با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر یحیی کاظمی تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

(نام و امضاء دانشجو)

این پایان نامه واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیئت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام

خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات تکمیلی:

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب سمیه سعیدی نژاد تعهد می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: سمیه سعیدی نژاد

امضاء

تقدیم به:

به روح پاک پدرم که عالمانه راه چگونه زیستن را به من آموخت.
به مادرم دریای بی کران مهربانی که همیشه دعای خیرش بدرقه راهم است.
به همسر مهربانم که با صبرش در تمامی لحظات در کنارم بود.
و به فرزندان دلبندم، عارفه و موحد که با وجودشان به من آرامش می دهند.

سپاسگزاری

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و با لطف خویش یاریم کرد تا یکی دیگر از مراحل زندگیم را با موفقیت پشت سر بگذارم.

برخود لازم می دانم از کلیه اساتید گرامی که در طول دوران تحصیل افتخار شاگردی شان را داشتم قدردانی کنم و از استاد گران قدر جناب آقای دکتر یحیی کاظمی که مسئولیت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشته اند و در تمام مراحل انجام آن صبورانه از هر گونه ارشاد و راهنمایی دریغ نمودند و نیز از جناب آقای دکتر سید علیقلی روشن به خاطر مشاوره های بی دریغ شان در مسیر اجرای این تحقیق، صمیمانه سپاسگزارم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات پژوهش
۱-۱-۱	مقدمه
۱-۲-۱	بیان مسئله
۳-۱	اهمیت و ضرورت پژوهش
۴-۱	اهداف پژوهش
۵-۱	سوالات پژوهش
۶-۱	تعریف مفاهیم
۱۰	فصل دوم: ادبیات پژوهش
۱-۲-۱	سبک تفکر
۱-۲-۱-۱	مفهوم سبک تفکر
۱-۲-۲	تاریخچه مطالعه سبک های تفکر
۱-۲-۳	انواع سبک تفکر
۱-۲-۳-۱	سبک تفکر قانون گذار
۱-۲-۳-۲	سبک تفکر اجرایی
۱-۲-۳-۳	سبک تفکر قضاوت گر
۱-۲-۳-۴	سبک تفکر درون نگر و برون نگر
۱-۲-۳-۵	سبک تفکر کلی نگر و جزئی نگر
۱-۲-۳-۶	سبک تفکر سلطنتی و سلسله مراتبی

- ۱۸..... ۷-۳-۱-۲- سبک تفکر محافظه کار و آزاد اندیش
- ۱۹..... ۵-۱-۲- اهمیت سبک تفکر
- ۲۰..... ۶-۱-۲- نظریه سبک های تفکر
- ۲۲..... ۷-۱-۲- عوامل موثر بر سبک های تفکر
- ۲۳..... ۲-۲- سبک های انضباطی
- ۲۴..... ۱-۲-۲- نظریه های سبک انضباطی
- ۲۷..... ۲-۲-۲- سبک های مدیریت
- ۳۰..... ۳-۲-۲- مدیریت مدرسه و کلاس درس
- ۳۳..... ۴-۲-۲- نقش مدیریت در مدارس
- ۳۵..... ۳-۲- رفتارهای پرخطر در نوجوانان
- ۳۷..... ۱-۳-۲- مفهوم رفتارهای پرخطر
- ۳۸..... ۲-۳-۲- انواع رفتارهای پرخطر
- ۴۱..... ۳-۳-۲- علل بروز رفتارهای پرخطر
- ۴۶..... ۴-۲- دوران نوجوانی
- ۴۹..... ۵-۲- عوامل موثر بر رفتارهای پرخطر
- ۵۰..... ۱-۵-۲- عوامل خانوادگی
- ۵۲..... ۲-۵-۲- عوامل مدرسه ای
- ۵۴..... ۶-۲- نتایج پژوهش های انجام شده
- ۵۴..... ۱-۶-۲- پژوهش های داخلی
- ۵۷..... ۲-۶-۲- پژوهش های خارجی
- ۵۹..... فصل سوم ..
- ۶۰..... ۱-۳- روش تحقیق

۶۰	۲-۳-جامعه آماری و روش نمونه گیری
۶۰	۳-۳-ابزار اندازه گیری و روش گردآوری داده ها
۶۰	۳-۳-۱- پرسشنامه سبک های تفکر
۶۲	۳-۳-۲- پرسشنامه سبک های انضباطی
۶۲	۳-۳-۳- پرسشنامه رفتارهای پرخطر
۶۳	۳-۴-روش های آماری
۶۴	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری
۶۵	۴-۱- بررسی سوالات پژوهش
۷۲	فصل پنجم: نتیجه گیری و بحث
۷۳	۵-۱- بحث
۷۸	۵-۲- نتیجه گیری
۷۸	۵-۳- پیشنهاد ها
۸۰	۵-۴- پیشنهادات برای تحقیقات آینده
۸۰	۵-۵- محدودیت های پژوهش
۸۱	فهرست منابع
۹۲	پیوست ها

فهرست جدول ها

عنوان جدول	صفحه
جدول ۱-۳. مولفه های پرسشنامه سبک تفکر و سوال های مربوط به آن	۶۱
جدول ۲-۳. مولفه های پرسشنامه سبک های انضباطی	۶۲
جدول ۱-۴. میانگین، میانه و انحراف معیار نمرات سبک های تفکر مدیران	۶۵
جدول ۲-۴. میانگین، میانه و انحراف معیار نمرات سبک های انضباطی مدیران	۶۶
جدول ۳-۴. وضعیت رفتارهای پرخطر نوجوانان	۶۷
جدول ۴-۴. رابطه سبک تفکر با رفتارهای پرخطر نوجوانان	۶۷
جدول ۵-۴. بررسی رابطه بین سبک های تفکر و رفتارهای پرخطر نوجوانان	۶۸
جدول ۶-۴. رابطه بین سبک های انضباطی و رفتارهای پرخطر نوجوانان	۶۹
جدول ۷-۴. خلاصه الگوی پیش بینی رفتارهای پرخطر	۷۰
جدول ۸-۴. رابطه سبک های تفکر با سبک های انضباطی	۷۰

فهرست شکل ها

عنوان شکل	صفحه
شکل ۱-۲: سبک های تفکر در راستای ابعاد خودگردانی ذهنی	۲۱
شکل ۲-۲: الگوی چهارگانه تعامل والدین با نوجوانان و جوانان (لطف آبادی، ۱۳۸۰: ۳۸)	۵۰

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین سبک تفکر و سبک انضباطی مدیران مدارس و ارتباط آن با رفتارهای پر خطر نوجوانان بوده است. روش انجام این پژوهش توصیفی- پیمایشی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش را مدیران و دانش آموزان سال اول دبیرستان مدارس دولتی و غیر دولتی متوسطه پسرانه ناحیه ۱ شهر زاهدان تشکیل می دهند. حجم نمونه برای مدیران ۲۱ نفر به صورت سرشماری و حجم نمونه برای دانش آموزان ۴۰۰ نفر انتخاب بوده است که برای هر مدیر ۲۰ دانش آموزان به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. با استفاده از سه پرسشنامه پرسشنامه ی سبکهای تفکر استرنبرگ - واگنر (۱۹۹۱)، پرسشنامه سبک های انضباطی مدیران رضانی (۱۳۸۹) و پرسشنامه رفتارهای پرخطر نیک منش (۱۳۸۹) به ترتیب سبک های تفکر و سبک انضباطی مدیران و رفتارهای پرخطر نوجوانان سنجیده شد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه ها از ضریب آلفای کرنباخ استفاده شد که بر این اساس، ضریب پایایی پرسشنامه سبکهای تفکر ۰/۸۱، سبک های انضباطی ۰/۹۳ و رفتارهای پرخطر ۰/۸۹ به دست آمد. داده های به دست آمده با استفاده از میانگین، ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t مستقل و تحلیل واریانس یک طرفه و رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که بیشترین و کمترین سبک تفکر مورد استفاده توسط مدیران به ترتیب عبارت است از: سبک تفکر قضایی و محافظه کار، بیشترین و کمترین سبک های انضباطی مورد استفاده توسط مدیران نیز به ترتیب استبدادی و غیر مداخله گر بوده است. بین سبک تفکر محافظه کار و جزیی نگر مدیران و افزایش رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه مثبت و معنادار مشاهده شد. اما بین تفکر برون نگر و آزاد اندیش مدیران و رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه منفی و معنی داری مشاهده شد. بین تفکر قانون گذار، قضایی، کلی نگر، اجرایی و درون نگر مدیران و رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه معناداری مشاهده نشد. در گام اول رگرسیون سبک تفکر محافظه کار و در گام دوم سبک تفکر جزیی نگر بیشترین تغییرات رفتارهای پرخطر نوجوانان را پیش بینی کرده است. بین سبک انضباطی استبدادی مدیران و رفتارهای پرخطر نوجوانان دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. همچنین بین سبک انضباطی مشارکتی مدیران و رفتارهای پرخطر نوجوانان نیز رابطه منفی و معناداری مشاهده شد. بین سبک انضباطی غیر مداخله گر مدیران و رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه معناداری مشاهده نشد. سبک انضباطی استبدادی مدیران تنها متغیری است که وارد الگوی پیش بینی شده است و توانسته است بیشترین تغییرات رفتارهای پرخطر نوجوانان را پیش بینی کند. بین سبک انضباطی استبدادی مدیران و سبک تفکر اجرایی، محافظه کار و درون نگر رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. همچنین بین سبک انضباطی استبدادی مدیران و سبک تفکر برون نگر رابطه منفی و معناداری مشاهده شد.

واژه های کلیدی: سبک های تفکر، سبک های انضباطی، رفتار های پرخطر و نوجوان

فصل اول

کلیات

۱-۱- مقدمه

فکر کردن، تهیه نقشه است. باور داشتن به معنی گرایش به اقدام است. عمل فکر کردن متشکل از سه عنصر احساس، تخیل و حافظه است. تفکر، عبارت است از توانایی به کار بردن قوای استنباط، تصور و تشخیص به منظور دستیابی به یک نتیجه. تفکر، جریانی است که در آن فرد کوشش می کند مشکلی را که با آن روبرو شده مشخص سازد و با تجربیات قبلی خویش به حل آن اقدام کند (وان فانزه^۱، ۱۳۷۴). در مطالعات مدیریتی بحث درباره تفکر و شیوه های ادراکی مدیران جایگاه خاصی را به خود اختصاص داده است. زیرا تفکر به طور مستقیم تأثیر خود را در تصمیم ها، طرح ها، رفتارها، نحوه برخورد با مسائل و شرایط گوناگون در سطح سازمان متجلی می سازد (زارعی، ۱۳۸۵).

مدرسه به عنوان خط مقدم جبهه تعلیم و تربیت از جایگاه و ارزش خاصی در فرآیند فعالیت های نظام آموزش و پرورش هر کشوری برخوردار است. مدرسه مکانی است که یادگیری در آن با همه ابعاد به منظور پرورش انسان متعادل و تربیت شهروند موثر و مفید صورت می گیرد و لازم است در سیاست گذاری ها و تصمیم گیری های سطوح فوقانی وزارت آموزش و پرورش به این موضوع عنایت خاص گردد. اما تصمیم سازی و برنامه ریزی در زمینه توجه بیشتر به مدارس و استقلال نسبی آن ها نیازمند تحقیق و پژوهش است (سنجری، ۱۳۸۳). هر موقع صحبت از بی انضباطی های کلاس می شود، خواه و ناخواه، ذهن متوجه مهارت های مدیریتی معلم می شود. مدیریت کلاس یکی از مولفه های مهم آموزش است که امروزه معلمان، مدیران و سیاست گذاران آموزش و پرورش بدان توجه دارند. در واقع مدیریت کلاس از دیرباز به عنوان یکی از پیچیده ترین موضوعات در بهبود کیفیت آموزش شناخته شده است. اداره ی کلاس از وقت گیرترین فعالیت های حرفه ی معلمی تلقی می شود و هنگامی که بیشتر وقت معلم در کلاس صرف مشکلات انضباطی شود، به طور عملی زمان کمتری برای تدریس و یادگیری دروس باقی می ماند (مهدی نژاد، ۱۳۸۸).

۱-۲- بیان مساله

^۱. Van fanzheh

یکی از موارد جدی تهدید کننده سلامت که در سال های اخیر با توجه به تغییرات سریع اجتماعی، از سوی سازمان های بهداشتی، مجریان قانون و سیاست گذاران اجتماعی به عنوان یکی از مهم ترین مشکلات موجود در جامعه مورد توجه قرار گرفته است شیوع رفتارهای پرخطر در میان اقشار مختلف است. برای مثال، پیش بینی شده است که تا سال ۲۰۳۰ تنها بیماری ها و مرگ و میر ناشی از مصرف دخانیات به رقم ۱۰ میلیون نفر در سال برسد (سالوسکی^۱، ۲۰۰۴: ۴۸). علی رغم تلاش بسیاری که دو دهه اخیر در جهت افزایش آگاهی عمومی نسبت به مضرات و خطرات رفتارهای پرخطر صورت گرفته است همچنان با افزایش روز افزون این رفتارها به ویژه در میان جوانان و نوجوانان رو به رو هستیم. مطالعات نشان داده اند که اغلب رفتارهای پرخطر از جمله استعمال دخانیات، مصرف مشروبات الکلی، مواد مخدر و رفتارهای جنسی نا ایمن در سنین قبل از ۱۸ سالگی آغاز می شود (برگمن^۲ و اسکات^۳، ۲۰۰۱: ۱۹۷-۱۸۳).

مساله مصرف و سوء مصرف مواد در میان نوجوانان و جوانان به دلیل حساسیت این دوره از زندگی و نقش آن در زندگی آینده افراد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این مساله وقتی مهم تر می شود که شیوع مصرف مواد در میان دانش آموزان مطرح می شود. بنابراین توجه به این موضوع در بین دانش آموزان از موضوعات اساسی نظام های آموزشی بوده و می تواند گام موثری در شناسایی عوامل مرتبط با سوء مصرف مواد و ارائه راهکارهای موثر در جهت پیشگیری و درمان اختلالات سوء مصرف مواد و اعتیاد باشد. با توجه به هزینه های بسیار بالای مبارزه با مواد مخدر، درمان و نگهداری معتادان، به نظر می رسد پیشگیری از سوء مصرف مواد بسیار مقرون به صرفه و کاراتر باشد. از این رو یکی از زمینه های مهم پژوهش در زمینه سوء مصرف مواد، شناسایی عوامل خطر و محافظت کننده ای گرایش به مصرف مواد است (شیخی فینی، کاووسیان و رضانی، ۱۳۸۸).

یکی از این عوامل تاثیر گذار بر عملکرد افراد سبک های تفکر هستند. سبک تفکر به ترجیحات افراد در استفاده از توانایی هایشان در حل مسائل اشاره دارد نه خود توانایی های افراد؛ از این رو، مردم با توانایی های یکسان ممکن است رفتارهای متفاوتی را - به دلیل تفاوت در ترجیحات فکری- بروز دهند. تفاوت سبک تفکر افراد باعث می شود که در مسیر شغلی مناسب هدایت شوند (امامی پور، ۱۳۸۰). تطابق سبک های تفکر افراد با مشاغل منجر به موفقیت آنها در شغل خود می گردد و بهتر است وظایفی را که به افراد محول می شود طوری ارائه داد که با سبک های تفکر آنها انطباق داشته باشد. بنابر این سبک های تفکر متغیری است که

^۱ Slusky

^۲ Bergman

^۳ Scott

در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سبک‌های تفکر یکی از عواملی است که ممکن است بتواند در این فرآیند نقش داشته باشد. از آنجایی که بیشتر رفتارهای آدمی یاد گرفته میشود، بررسی مفهوم یادگیری موجب درک ما از رفتار انسان میگردد. برای درک رفتار انسان باید به ریشه رفتار آدمی که تفکر و باورها می‌باشند، آگاهی یافت (خوئینی، ۱۳۸۴).

مدارس را می‌توان پرشمارترین سازمان‌ها در دوره کنونی دانست. به همان اندازه که مدارس افزایش یافته و مسولیت‌های جدیدی را پذیرفته‌اند. اداره آن‌ها نیز پیچیده تر شده است. مدیریت و رهبری مدرسه اکنون از دشوارترین انواع مدیریت هاست. هر مدرسه ای از موقعیتی منحصر به خود برخوردار است و مدیر و معلمان و سایر کارکنان آن هر روز با پدیده‌های جدید روبه‌رو هستند که باید با ژرف اندیشی آن‌ها را در مسیر توسعه یادگیری مدیریت کنند. به این ترتیب، هم مدیران و هم معلمان در فعالیتی بسیار دشوار و پیچیده درگیر می‌شوند (ساکي، ۱۳۸۸).

از میان انواع مدیریت، مدیریت آموزشی، با اهمیت ترین، موثرترین و ظریف ترین نوع مدیریت است که موضوع آن "انسان" است انسانی که در مدارس و موسسات آموزش وارد شده و نیازمند تعلیم و تربیت و رشد ابعاد جسمانی، عاطفی، اجتماعی، عقلانی و اخلاقی است. مدیریت کارساز و کارآمد در سازمان‌های آموزش و پرورش می‌تواند به بالا بردن درجه رضایت معلمان از کار، پیوند استوار با اولیای دانش آموزان، تقویت انجمن‌های اولیا و مربیان، کاهش افت تحصیلی، نوآوری و خلاقیت در روش‌ها، بهره‌گیری بهینه از منابع انسانی و مالی و بالاخره به شکوفایی شخصیت کودکان، نوجوانان و جوانان یاری رساند (صافی، ۱۳۸۳).

دانشمندان علوم اجتماعی، اجتماعی شدن ناصحیح افراد را علت بروز رفتارهای پرخطر یا انحرافی می‌دانند. آن‌ها معتقدند تمایل به رفتارهای پرخطر از دوران بلوغ و شروع نوجوانی در افراد به وجود می‌آید چرا که باورها، میزان تعهد و سرمایه گذاری‌های اجتماعی، تعهد و وابستگی به دیگران از جمله والدین هنوز در آن‌ها نهادینه نشده و از طرفی گرایش به دوست‌یابی و احساس استقلال و معاشرت و هم‌نشینی با همسالان در آن‌ها به اوج رسیده است (عزیزی، ۱۳۸۳).

بنابر این مسئله این است که چه عواملی با رفتارهای پرخطر همبسته هستند و چه عواملی باید کاهش یابند تا این مشکل

کمتر شود؟

۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش

علی‌رغم پیشرفت چشم‌گیر علم مدیریت در قرن حاضر و پیدایش نظریه‌های وضعی و اقتضایی و سایر یافته‌های علوم رفتاری که توجه به نیازهای مختلف انسانی را اساس و زیربنای نفوذ بر رفتارهای سازمانی می‌داند، هنوز رفتارهای مدیریتی متناسب با اقسام مختلف در سازمان‌ها، به ویژه در سازمان‌های آموزشی و فرهنگی به خوبی روشن نشده است (عرفانی، ۱۳۸۱). مدیریت در

آموزش و پرورش در حقیقت کوشش آگاهانه است برای بالا بردن کیفیت تعلیم و تربیت انسان هایی که بار تحول پیشرفت فردی و جمعی را بر دوش دارند. اگر مدیران آموزشی یک جامعه دارای دانش و مهارت های کافی باشند بدون تردید نظم آموزشی از اثربخشی و کارایی و اعتبار بالایی برخوردار خواهد بود (میرکمالی، ۱۳۸۳: ۱۵).

نقش مدیریت به عنوان عامل اصلی ایجاد و ارتقای سطح سلامت در سازمان حائز اهمیت ویژه می باشد. در مدارس مدیران وظایفی دارند که برای انجام این مهم باید نقش های سازمانی و روابط بین فردی و اهداف مدرسه را به طور روشن درک نموده و در جهت تأمین نیازهای اعضای مدرسه و ارباب رجوع تلاش کنند و سازمان مدرسه را قادر به برخورد موفقیت آمیز با نیروهای داخلی و خارجی کرده تا بتوانند نیروهای مخرب را نیز در جهت هدف اصلی سازمان هدایت کرده و با تأمین اهداف مدرسه، سودمندی و ادامه حیات آن را تضمین کنند. به عبارت دیگر فرآیند رهبری اثری مستقیم بر توانایی سازمان در احیای نیاز کارمندان، ایجاد جو مطلوب کاری و اثربخش دارد (شریعتمداری، ۱۳۸۸).

یکی از وجوه قابل مطالعه و تاثیرگذار مدیران سبکهای تفکر در آنهاست که بر بسیاری از جنبه های رفتاری مدیران و حتی کارکنان تاثیرگذار می باشد. بررسی سبکهای تفکر مدیران از این نظر دارای اهمیت است که این افراد از یک سو اجزاء اصلی نظام آموزشی هر جامع های به شمار میروند و میتوانند القاء کننده و انتقال دهندهی سبک تفکر خود در محیط آموزشی باشند. و از سوی دیگر نگرش فکری حاکم بر یک مجموعه، تحت تاثیر فلسفه فکری مدیران آن است (هاتفی، ۱۳۸۲). شناخت سبکهای تفکر و متغیرهای مرتبط با آن در آموزش و پرورش امری لازم و ضروری است، زیرا بسیاری از تفاوت ها در عمالرد افراد را به جای نسبت دادن به توانایی ها، می توان به سبک های تفکر نسبت داد. به طوری که اگر مدیران از سبک های تفکر خود آگاهی داشته باشند، با طراحی و جهت دهی مناسب فعالیت های آموزشی می توانند به نتایج مثبت و موثری برسند (استرنبرگ^۱، ۱۹۹۷).

از آن جایی که سبک تفکر مدیران بر روی انتخاب سبک انضباطی شان تأثیر می گذارد و سبک انضباطی مدیر هم می تواند باعث بروز یا عدم بروز رفتارهای پرخطر در دانش آموزان شود. در نتیجه می توان با تغییر سبک تفکر و سبک انضباطی مدیران به کاهش بروز رفتارهای پرخطر نوجوانان در مدارس کمک کرد. موسساتی مانند آموزش و پرورش و نهادهایی که با نوجوانان و جوانان سر و کار دارند وهمچنین مدیران مدارس می توانند از نتایج این تحقیق استفاده کنند.

^۱ . Sternberg

۴-۱- اهداف پژوهش

مطالعه رابطه سبک های تفکر مدیران مدارس و سبک انضباطی آن ها با بروز رفتارهای پرخطر نوجوانان در مدارس موضوعی

است که تحقیق حاضر در پی انجام آن است و رسیدن به اهداف زیر را در نظر دارد:

- ۱- بررسی وضعیت سبک های تفکر مدیران مدارس.
- ۲- بررسی وضعیت سبک های انضباطی مدیران مدارس.
- ۳- بررسی وضعیت رفتارهای پرخطر نوجوانان در مدارس.
- ۴- بررسی رابطه سبک های تفکر مدیران با سبک انضباطی آن ها.
- ۵- بررسی سبک تفکر و سبک انضباطی پیش بینی کننده رفتارهای پرخطر نوجوانان.
- ۶- بررسی رابطه سبک های تفکر مدیران مدارس با رفتارهای پرخطر نوجوانان در مدارس.
- ۷- بررسی رابطه سبک های انضباطی مدیران با رفتارهای پرخطر نوجوانان در مدارس.

۵-۱- سوالات پژوهش

- ۱- سبک های تفکر رایج مدیران مدارس کدام است؟
- ۲- سبک های انضباطی رایج مدیران مدارس کدام است؟
- ۳- وضعیت رفتارهای پرخطر نوجوانان در مدارس چگونه است؟
- ۴- آیا بین سبک های تفکر مدیران مدارس و رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه وجود دارد؟
- ۵- کدام یک از سبک های تفکر مدیران مدارس بیشتر میزان رفتارهای پرخطر نوجوانان را پیش بینی می کنند؟
- ۶- آیا بین سبک های انضباطی مدیران مدارس و رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه وجود دارد؟
- ۷- کدام یک از سبک های انضباطی مدیران بیشتر رفتارهای پرخطر نوجوانان را پیش بینی می کنند؟
- ۸- آیا بین سبک های تفکر و سبک های انضباطی مدیران رابطه معنی داری وجود دارد؟

۱-۶- تعریف مفاهیم

سبک های تفکر

تعریف نظری: سبک در فرهنگ لغت به معنای شیوه و روش و نیز به عنوان رفتاری متمایز تعریف شده است. در اصطلاح تخصصی سبک نشان دهنده ترجیحات و روش های انتخابی افراد برای درک، یادگیری، رفتار و یا انجام هر کاری است. از نظر استرنبرگ سبک های تفکر عبارتند از شیوه ترجیحی افراد در تفکر. او شیوه های متفاوت افراد را در پردازش اطلاعات، "سبک های تفکر" نامگذاری کرده است (استرنبرگ، ۱۳۸۰).

تعریف عملیاتی: به نمراتی اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به پرسشنامه سبک های تفکر به دست می آورد. این پرسشنامه دارای مقیاس های سبک قانون گذار، سبک اجرایی، سبک قضاوت گر، درون نگر، بیرون نگر، جزئی نگر، کلی نگر، آزاد اندیش و محافظه کار است.

تعریف عملیاتی مولفه های سبک های تفکر

- قانون گذار:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۱ تا ۴ به دست می آورد.
- اجرایی:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۵ تا ۸ به دست می آورد.
- قضایی:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۹ تا ۱۲ به دست می آورد.
- کلی نگر:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۱۳ تا ۱۶ به دست می آورد.
- جزئی نگر:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۱۷ تا ۲۰ به دست می آورد.
- درون نگر:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۲۱ تا ۲۴ به دست می آورد.
- بیرون نگر:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۲۵ تا ۲۸ به دست می آورد.
- آزاد اندیش:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۲۹ تا ۳۲ به دست می آورد.
- محافظه کار:** به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۳۳ تا ۳۶ به دست می آورد.

سبک انضباطی

تعریف نظری: واژه "مدیریت کلاس" در اغلب تعاریف سنتی، هم معنا با واژه انضباط به کار رفته است. به عنوان مثال دوپل^۱ (۱۹۸۶) مدیریت کلاس را "بدرفتاری هاو اختلالاتی که در محیط آموزشی رخ می دهد" تعریف می کند. به عقیده وی، هدف مدیریت کلاس ایجاد و حفظ نظم اجتماعی به منظور آموزش و یادگیری بهتر است (زاگرمین^۲، ۲۰۰۰). در متون علمی معاصر، مدیریت کلاس، وسیع تر از انضباط تعریف شده است؛ چنان چه لویز^۳ (۱۹۹۷)، مفهوم انضباط را زیر مجموعه مدیریت به شمار می آورد و مدیریت کلاس را به مثابه ترکیبی از آموزش، سازماندهی مواد و فعالیت های درسی و تلاش برای کاهش بدرفتاری دانش آموزان توصیف می کند (جرمین^۴، ۲۰۰۲).

تعریف عملیاتی: به نمراتی اطلاق می شود که مدیران از طریق پرسشنامه سبک های انضباطی به دست می آورند. این پرسشنامه دارای سه زیر مولفه، سبک انضباطی استبدادی، سبک انضباطی مشارکتی (مداخله گرایانه) و سبک انضباطی غیرمداخله گرایانه است.

تعریف عملیاتی مولفه های سبک های انضباطی

استبدادی: به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۱ تا ۸ به دست می آورد.

مشارکتی: به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۹ تا ۱۶ به دست می آورد.

غیر مداخله گرایانه: به نمره ای اطلاق می شود که مدیر از طریق پاسخ دادن به سوالات ۱۷ تا ۲۵ به دست می آورد.

رفتارهای پرخطر

^۱ . Doyle

^۲ . Zacherman

^۳ . Lewis

^۴ . Germin

تعریف نظری: برخی رفتارها که تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم عمیقی بر سلامت فرد و جامعه می گذارند و عواقب منفی دربردارند "رفتارهای پرخطر" یا مخاطره آمیز گفته می شوند. امروزه، رفتارهای پرخطر به رفتارهایی گفته می شود که سلامت و بهزیستی نوجوانان، جوانان و سایر افرادجامعه را در معرض خطر قرار دهد. نظریه های مختلف در بروز رفتارهای پرخطر عوامل مختلفی را دخیل دانسته اند؛ گروهی بر استفاده نکردن بهینه از اوقات فراغت در این زمینه اشاره داشته اند و گروهی دیگر نقش عوامل اجتماعی را در این زمینه پررنگ تر جلوه داده اند (ماهر، ۱۳۸۳). دانشمندان علوم اجتماعی وبهداشت، رفتارهای مخاطره آمیز را "هرگونه عملکرد، عادت یا فعالیتی که فرد را در معرض خطر بیماری یا مشکلات وابسته به سلامت قرار دهد" تعریف می کنند (قنبری، رمضانخانی: ۱۳۸۹).

تعریف عملیاتی: به نمراتی اطلاق می شود که دانش آموزان از طریق پاسخ دادن به پرسشنامه رفتارهای پرخطر به دست می آورند. این پرسشنامه دارای ۱۶ سوال می باشد. نمره ی آزمودنی در پرسشنامه ی رفتارهای پرخطر دانش آموزان ۵ گزینه ای بر اساس مقیاس لیکرت ملاک تشخیص شدت رفتارهای مخاطره آمیز بود. پایین ترین نمره یعنی ۱ نشان دهنده ی حداقل و یا عدم وجود رفتارهای مخاطره آمیز و نمره ی ۵ نشان دهنده ی درگیری دائمی در رفتارهای مخاطره آمیز و نمره ها ی وسط به معنای درگیری گاه به گاه در رفتارهای مخاطره آمیز بوده است. مولفه های این پرسشنامه شامل اعتیاد به سیگار و مواد مخدر، خشونت و حمل سلاح سرد می باشد.

فصل دوم

ادبیات پژوهش